

УДК 398:7.046+257.2+225.2]:(=161.2+520)

РОЛЬ ЕКОФІЛЬНОГО ЧИННИКА В ТРАДИЦІЙНИХ РЕЛІГІЙНО-МІФОЛОГІЧНИХ УЯВЛЕННЯХ ЯПОНЦІВ ТА УКРАЇНЦІВ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Анастасія Мартинюк

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна,
nastia_martyniuk@mail.ru*

Окреслено процес зародження та становлення екофільного світогляду на традиційному етапі розвитку японського та українського суспільств з огляду на еволюцію давніх вірувань (анімаїзму, анімізму, тотемізму, політеїзму (на прикладі синтоїзму та язичництва)). Виявлено схожість екофільного світогляду японців та українців у традиційних релігійно-міфологічних уявленнях та розкрито його функціонально-символічний зміст у системі взаємовідносин “людина–природа–суспільство” на побутовому та сакральному рівнях буття (в землеробсько-господарських роботах; в спостереженнях за природою; в народній медицині; у звичаєво-обрядових діях).

Ключові слова: екофільний світогляд, традиційна культура, релігійно-міфологічні уявлення, вірування, природа, народ.

На сучасному етапі актуальність цієї теми зумовлена стрімким процесом глобалізації, який породжує суперечливі тенденції всесвітнього масштабу. З одного боку, сприяючи уніфікації, створює єдиний інформаційний простір, модернізує всі сфери людського життя будь-якого суспільства, зокрема і японського, і українського, а з іншого, – супроводжується такими похідними процесами, як взаємодія, запозичення та взаємообмін. Ці процеси, на перший погляд, наповнені лише позитивним змістом, наприклад, сприяють “зближенню” культур, активній “комунікації” між ними та ін. Водночас можуть проявляти себе і з негативного боку: призводити до напруження та конфліктів під час міжособистісних, міжнетічних, міжнаціональних та міжконфесійних “зіткнень”, що зумовлюються зміщенням на другий план національних історичних здобутків, ускладненням зв’язків між соціальними суб’єктами, утисками їхньої самобутності. Амбівалентність впливу глобалізації простежуємо не лише у взаємовідносинах між соціальними суб’єктами, але і між ними та природою, оскільки науково-технічний прогрес часто сприяє утвердженню антропоцентричного екологічного світогляду, що провокує екологічні кризи.

У наш час багато науковців щоразу частіше звертаються до культурної спадщини, ціннісного ядра, будь-якого народу. Великою мірою це стосується культур японського та українського народів, в яких можна простежити багато спільного. Звернення до міфів, звичаїв, традицій, фольклору цих народів дає змогу знайти цінні міркування задля вирішення глобальних проблем соціальної дійсності у ХХІ ст., пробудження національної свідомості,

активізації інтересу до історичної пам'яті, поширення екофільного світогляду з орієнтацією на досвід гармонійних відносин минулих поколінь із природним світом тощо. Водночас дослідження екофільного чинника в системі традиційних релігійно-міфологічних уявлень японців та українців не набуло достатнього поширення. Вважаємо, що для філософії та культурології така тема має вагоме значення, оскільки апелює до пошуків механізмів його відтворення, трансляції та збереження в сучасних японському та українському суспільствах.

Цю проблему розглядали та розглядають як науковці, які досліджували та досліджують релігійно-міфологічні уявлення в традиційній японській культурі, так і науковці, які досліджували та досліджують релігійно-міфологічні уявлення в традиційній українській культурі: Т. Григор'єва "Красою Японії народжений" [5], С. Маркар'ян, Е. Молоднякова "Свята в Японії. Звичаї, обряди, соціальні функції" [10], І. Нечуй-Левицький "Світогляд українського народу. Ескіз української міфології" [11], О. Воропай "Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис" [4], О. Дарморіз "Міфологія: навчальний посібник" [6], М. Умебаясі "Спільні і відмінні риси в календарних святах українців та японців" [15] та ін. Однак філософсько-культурологічне дослідження традиційних екофільних релігійно-міфологічних уявлень японців та українців відкриває ще багато питань для вивчення.

Стаття має на меті окреслити схожість екофільного світогляду, простеженого в японській та українській культурах на основі традиційних релігійно-міфологічних уявлень. Своєю чергою, визначена мета зумовлює постановку та розв'язання таких дослідницьких завдань: з'ясувати роль релігійно-міфологічних уявлень як структуруючого елементу на традиційному етапі розвитку японського та українського суспільства; розкрити функціонально-символічний зміст екофільного світогляду японців та українців у традиційних релігійно-міфологічних уявленнях у системі взаємовідносин "людина-природа-суспільство" на побутовому та сакральному рівнях буття.

Міфологічний світогляд, що сягає своїм корінням глибокої давнини, є міцним підґрунтям будь-якої національної культури. Однак із плином часу, підпадаючи під вплив різноманітних чинників, тих чи тих соціально-історичних реалій, він змінює першопочаткову синкретичну сутність, диференціює свою структуру, породжує різноманітні форми культурної предметності (обрядовості, фольклору, декоративно-прикладного мистецтва, архітектури тощо). На нашу думку, міфологічний світогляд найкраще репрезентований на традиційному етапі розвитку будь-якого суспільства. Вважаємо, що цей період історії людства позначений такими ознаками, як: переважання колективного начала над індивідуальним, підпорядкування індивіда соціуму; консервативність, ієрархічність соціальних відносин (висока значущість авторитета – старшого покоління), патріархальність; суспільна регуляція на підставі традицій, ритуалів, обрядів, звичаїв; релігійно-міфологічна основа світогляду; органічне співіснування сакрального та повсякденного, людини і природи; екофільність та ін.

Варто зазначити, що як для японського, так і для українського суспільства перебування на традиційному етапі дало змогу виробити фундамент для подальшого розвитку. Вважаємо, що екофільний світогляд – сукупність оцінок, поглядів та образних уявлень, що передбачає дбайливе ставлення людини (суспільства) до природи та ґрунтується на усвідомленому нерозривному взаємозв'язку між ними, що зародився в лоні землеробського способу життя та первісних форм релігійно-міфологічних уявлень, особливо з осягненням простору як однієї з форм міфологічного світосприйняття. Екофільний світогляд є тою вузловою

особливістю, що визначає схожість цих двох народів. Тому в контексті цієї теми вважаємо за доцільне проводити компаративний аналіз екофільності на основі традиційних релігійно-міфологічних уявлень, пов'язаних саме з простором, двох зазначених вище культур.

Дослідники сходяться на думці, що на традиційному етапі релігійно-міфологічні уявлення будь-якого суспільства за своєю суттю не є статичними. Причина, що зумовлює трансформації в них, – динамічний розвиток індивідуальної, а водночас і суспільної людської свідомості. Зазначимо, що в наукових колах не існує загальної чіткої хронології давніх релігійних вірувань, оскільки вони, залежно від регіонів, мають велику розбіжність у появі та реалізації. Однак умовно виділяють такі етапи еволюції давніх релігійних вірувань:

- аніматизм характеризується вірою в безособову силу, що розлита у світі;

- фетишизм характеризується наділенням деяких предметів неживої природи чуттєво-надчуттєвими якостями;

- анімізм характеризується вірою в те, що всі природні явища наділені душею; тотемізм характеризується уявленнями про надприродні кровні зв'язки даного роду чи племені з певним видом рослин, тварин та ін.; магія характеризується вірою в здатність людини шляхом використання різних чаклунських дійств впливати на навколишній світ тощо.

- політеїзм характеризується вірою в багатьох індивідуальних богів, зазвичай зібраних у пантеон [8].

Нижче на прикладі традиційних культур японців та українців детальніше розглянемо аніматизм, анімізм, тотемізм та політеїзм (а саме: синтоїзм та язичництво), оскільки, на нашу думку, саме вони містять у собі яскраво виражені екофільні уявлення.

Природу з прадавніх часів японці та українці сприймали могутнішою за людей, непередбачуваною та таємничою. Природні явища та живі істоти часом настільки вражали та дивували, що збуджували їхню уяву. Своєю чергою, сприйняття, отримане або в процесі спостереження, або під час практичної діяльності, та кероване, як звичайно, не рацією, а емоціями, наштовхувало на думку, що в природі криється невідома сила, яку необхідно пізнати (в цьому випадку простежуємо аніматизм). Проте подальший тісний контакт із живою та неживою природою сприяв не лише їхньому “освоєнню” в навколишньому просторі, збагаченню життєво-практичного досвіду, але і формуванню анімістичного світогляду, який згодом перебрав на себе функції “внутрішнього сумління” людей, “закликаючи” їх обмірковувати кожен крок, остерігатися кари природи у вигляді різноманітних стихійних явищ у разі неналежної поведінки щодо неї.

Відомо, що японці та українці – це переважно землеробські народи. Цікаво те, що якщо головною сільськогосподарською культурою для японців завжди був і залишається рис, то для українців – пшениця або жито залежно від специфіки природно-географічних умов країн [15, с. 34]. Натомість, незважаючи на те, що ці сільськогосподарські культури різні, їх об'єднувала одна особливість – вони обидві символізували життя та сприймалися цими народами як дар. Звідси бере пояснення і шана, яку японці та українці завжди виражали землі – безцінному джерелу прожитку [5, с. 170]. Простежуючи подібність природного циклу землі з біологічним життєвим циклом людей, японці та українці вважали, що й вона здатна до “народження”. Проте варто наголосити на відмінності уявлень: якщо в японців земля була переважно уособленням батька (чоловічого початку), то в українців – матері (жіночого початку) [13; 16]. Через це, наприклад, український народ найсильнішою клятвою вважав клятву землею та вірив у те, що бити по землі якимось предметом – все одно, що бити свою рідну матір [2].

Постійно поглиблюючи свої знання в господарських заняттях, японці та українці, щоразу частіше переконували себе в тому, що врожай або неврожай (результат “народження” землі) не лише залежав від її природних особливостей, а саме: родючості або неродючості, та ефективної селянської праці, але й від прихильності або неприхильності надприродних сил (добрих і злих), що безпосередньо керували природними умовами, до дій людей [5, с. 177]. Варто ще раз наголосити, що на архаїчному етапі розвитку міфологічної свідомості такими силами, як звичайно, були різноманітні душі або духи, яких людська фантазія наділяла і безособовим, і антропоморфним, і міксантропічним виглядом. Наприклад, згідно із синтоїзмом – національною релігією японців, – світ пронизаний божествами-“камі” – духами природи (рік, гір, лісу, грому та ін.) та душами предків (яп. “удзігамі”), одушевлені і речі, і слова, немає непрохідної межі між людьми і богами, між тими, хто живе, і тими, хто вже пішов із життя. Через це японський народ вірив у те, що небезпечно кидати слова на вітер, оскільки слово та справа нерозривні [4, с. 32–33]. Язичництво теж зумовило віру давніх українців в єдність двох світів – реального та потойбічного або надприродного, в існування численних істот-духів, які перебували всюди: в полях (полудниці та ін.), у водах (водяник, русалки та ін.), в лісах (лісовики, мавки та ін.) тощо та могли як допомагати людям, так і шкодити їм [5, с. 174–175].

Бажання японців та українців пізнати навколишній світ поширювалось зазвичай не лише на освоєний простір, але й на недосяжний, небесний. Спостерігаючи за рухом небесних світил, вони вважали, що зірки, як і люди, утворюють певні угруповання завдяки організованому управлінню “господарів” – сонця та місяця, – а тому небесний світ, на їхню думку, скоріш за все, влаштовувався за аналогією із земним – давнім суспільним устроєм. Недарма, наприклад, ці два народи для легшого пояснення походження та принципів функціонування природних явищ, а водночас і життя самих людей у цьому світі, переносили із землі на небо форму сімейного побуту.

До речі, екофільні відносини існували в японців та українців і з тваринним світом. Тісний контакт людей із тваринами сприяв тому, що згодом деякі звірі почали піддаватися прирученню, як наслідок, ставали або просто домашньою худобою, яку використовували в господарстві, або захисниками роду чи племені – тотемами, яких не можна було вбивати [6]. Варто наголосити, що персоніфікація тварин як така наповнила зооморфні тотемістичні вірування цих двох народів глибшим смисловим навантаженням, що надалі дало змогу оформитися в зрілий культ. Як приклад, можемо назвати ряджених, що існували в обрядово-святковому комплексі всіх сезонів, особливо під час активізації землеробських робіт, які для ігор у виставах за певних дійових осіб (міфічних героїв, духів, тварин, рослин та ін.) та подібності на них вдягалися у спеціальні костюми та маски. На нашу думку, цей символічний акт можна тлумачити як єдність людини з природним та надприродним світом. Знову ж таки, залежно від природно-географічних особливостей, у японців та українців були свої “символічні” тварини. Японський народ, наприклад, виділяв 3-поміж тварин (як диких, так і домашніх) таких: оленя (символ достатку, родючості), коня (символ життєвої сили), журавля та черепаха (символи мудрості, довголіття), собаку (символ захисту, вірності господарям) та ін. [14]. Український народ, своєю чергою, надавав перевагу домашнім тваринам, а саме: козі (символ врожаю), корові та бику (символи творення), півню (символ-оберіг від нечистої сили), собаці (символ захисту, вірності господарям) та ін. [6].

Уже на класичному етапі розвитку міфологічної свідомості відбулись якісні зміни: першопочаткова віра в безліч духів та душ, що перебували в природі, тісно співіснуючи

з людьми, поступилася місцем більш зрілій вірі в певні божества. Японці та українці згодом наділили божеств не лише антропоморфним виглядом, але й людськими якостями, перенесли способи організації людського суспільства на небо, запровадили ієрархію серед них та закріпили за кожним чітко визначену функцію керування чимось (сонцем, місяцем, вітром, рослинністю та ін.), тим самим, зробивши їх могутнішими за духів та душ. Проте, оскільки цим двом народам був властивий переважно землеробський тип господарювання, найбільшою шанною серед них користувалися божества, що тісно пов'язувалися із сільськогосподарським культом: у Японії (богиня сонця – Аматарасу, бог поля – Та-но Камі, бог води – Суйдзін, богиня рису та злакових культур – Інарі, бог вітру – Фудзін та ін.), в Україні (богиня сонця – красна панна або бог сонця – Дажбог, бог рослинності та родючої сили – Симаргл, богиня вологи – Мокоша, бог вітрів – Стрибог та ін. [5, с. 178; 7; 10; 11]. Саме тому, наприклад, японцям та українцям важливо було постійно здобувати їхню прихильність, умилюючи духів та божеств виконанням різноманітних обрядів [5, с. 177].

Вважаємо за доцільне зазначити, що саме в образі Світового Дерева найкраще відображено екофільні уявлення японців та українців. Уособлюючи собою модель Усесвіту, яка мала тріадичну вертикальну структуру (складалася з трьох світів) за аналогією із будовою самого дерева, де нижня його частина (коріння) символізувала підземний потойбічний світ, середня (стовбур) – світ людей, а верхня (крона) – небесний божественний світ, цей образ тривалий час слугував людям еталоном упорядкованості світу, оскільки за його допомогою кожна жива та нежива істота зайняла чітко визначене місце у світоустрої: змії, жаби, водоплавні птахи, тварини, надприродні злі сили, грішники – в нижньому ярусі дерева, люди та великі тварини – в середньому, а комахи, птахи, божества, праведники – у верхньому.

Власне, надання вагомому значення дереву серед інших видів рослинності давніми народами, зокрема японцями та українцями, було не безпідставним: через устремління до небес воно вражало людей своєю могутністю, через перевагу над людиною за тривалістю життя – своїм довголіттям, через природний цикл народження, цвітіння, відмирання – схожістю з біологічним циклом людини, через зв'язність коріння, стовбура, гілок – схожістю із генеалогічним деревом людського роду тощо [5, с. 170; 12]. До того ж, залежно від специфіки природно-географічних умов проживання, соціально-історичних та культурних особливостей у кожного давнього народу були свої священні дерева, які інколи навіть ставали тотемами – захисниками роду чи племені. Наприклад, японці до священних дерев зараховували сакуру (символ швидкоплинності життя), сосну (символ довголіття), клен (символ життєвої мудрості), вербу (символ чистоти, жіночності), сливу (символ сили, шляхетності, пробудження природи) та ін., натомість українці – дуб (символ мудрості, довголіття), калину (символ життя, роду), вербу (символ чистоти, жіночності), вишню (символ плодючості, продовження роду), явір (символ здоров'я, сили, молодості), липу (символ краси, щастя) та ін. [1, с. 633–635; 9, с. 26–28].

Відкриття властивостей зелені ці два народи переконало в тому, що її загалом можна використовувати як оберіг у різноманітних обрядах задля зміцнення здоров'я, оберігання себе, рідних та господарства від лиха, яке могло заподіяти злі надприродні сили, забезпечення хорошого врожаю тощо [12]. Наприклад, японці використовували листя ірису та хризантеми у психотерапевтичних та лікувальних цілях. Кидаючи їх у воду для обмивання або в чашки зі саке для вживання, японський народ вірив, що регулярне проведення таких обрядів

сприятиме довголіттю, а тому запобіжить хворобам та нещастю [10]. Натомість в українців існувало повір'я, що зібрані в певні дні, особливо в ніч на Івана Купала, трави та рослини (лопух, чебрець, ведмеже вухо та ін.) мають велику цілющу та лікувальну силу, адже саме тоді відбувається активізація надприродних сил [3; 6]. Своєю чергою, особливістю японського свята Танго-но секку (свято хлопчиків) було та є і зараз прикрашання гілками татарського зілля та полину входів до осель, щоб прикликати здоров'я, життєву силу та благополуччя для роду або громади. Щодо українців, то схожої традиції прикрашання гілками осики, травами чебрецю, полином, татарським зіллям та ін. воріт, осель, хлівів для відлякування нечистих сил дотримувалися та дотримуються і зараз напередодні свята Святої Трійці [15, с. 38].

Варто наголосити, що традиційний екофільний релігійно-міфологічний світогляд із накопиченням людських знань та багатого життєвого досвіду все частіше відходив на другий план, щоразу поступаючись місцем раціональному осягненню дійсності, яке в ХХ ст. породило механістичний підхід до розуміння природи як об'єкта та людини як суб'єкта, а отже, посприяло утвердженню дегуманізації. Наприклад, зрощення культури з економікою призвело до послаблення моральності через загострення антропоцентричної парадигми, конкуренцію країн, народів, у погоні передусім за лідерством на політичній світовій арені, за матеріальним достатком та пошуком комфорту. Вважаємо, що критичною точкою у відносинах людини з природою стала жажлива техногенна катастрофа в Україні на ЧАЕС 26 квітня 1986 року, що суттєво порушила екологічний баланс Землі. Проте яким би кардинальним не був перелом у свідомостях людей, що все ж таки зорієнтував їхні інтереси в бік практичного вирішення екологічних проблем, техногенна катастрофа в Японії на АЕС Фукусіма-1 11 березня 2011 року ще раз нагадала людству, що екологічна актуальність має бути постійно на порядку денному. На нашу думку, апеляція до традиційного співіснування наших предків із природним світом є необхідною, тому що це є один з ефективних способів пробудження в людях сучасного ХХІ ст. насамперед бажання збереження екосистеми Землі не так для майбутніх поколінь людей, як для процвітання біорозмаїття як такого. Варто зазначити, що зрушення вже відбуваються. На сьогодні екологічне питання активно розглядають як на локальному, так і на міжнародному рівнях. Країни проводять ґрунтовні роботи у сфері охорони та збереження природи, органічно поєднуючи власні культурні традиції з екологічним досвідом сусідів.

Отже, підсумовуючи сказане вище, окреслено схожість екофільного світогляду між традиційними японською та українською культурами: в релігійно-міфологічних уявленнях (на прикладі аніматизму, анімізму, тотемізму, політеїзму (а саме: синтоїзму та язичництва)), на побутовому та сакральному рівнях життєдіяльності; з'ясовано роль релігійно-міфологічних уявлень як структуруючого елемента на традиційному етапі розвитку японського та українського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бриняк О. Рослинна символіка християнної поезії українців / О. Бриняк // Народознавчі зошити. – 2015. – Вип. 3. – С. 632–638. – Режим доступу: <http://nz.ethnology.lviv.ua/archiv/2015-3/10.pdf>.

2. Булашев Г. О. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах і віруваннях. Космогонічні українські народні погляди та вірування [Електронний ресурс] / Г. О. Булашев. – Режим доступу: <http://coollib.com/b/216965/read>.
3. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис: В П т. – Т.ІІ [Електронний ресурс] / О. Воропай. – Режим доступу: https://svit.in.ua/kny/voropaj/znn_t2.pdf.
4. Григорьева Т. П. Красотой Японии рождённый / Т. П. Григорьева. – М.: Искусство, 1993. – 464 с.
5. Дарморіз О. В. Міфологія: навч. посібник / О. В. Дарморіз. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 248 с.
6. Іларіон митрополит. Дохристиянські вірування українського народу [Електронний ресурс] / митрополит Іларіон. – Режим доступу: http://risu.org.ua/php_uploads/files/articles/ArticleFiles_50869_mytrllarion_Doxrystyjanski-viruvannia.pdf.
7. Ильина Л. Японская мифология. Энциклопедия [Електронний ресурс] / Л. Ильина. – Режим доступу: <http://www.e-reading.club/book.php?book=142687>.
8. Колодний А. М. Основи релігієзнавства: курс лекцій [Електронний ресурс] / А. М. Колодний. – Режим доступу: http://generation.at.ua/_ld/2/234_-.pdf.
9. Лебедева А. Японський сад / А. Лебедева. – М.: Вече, 2002. – 320 с.
10. Маркарьян С. Б., Молоднякова Э. В. Праздники в Японии. Обычаи, обряды, социальные функции [Електронний ресурс] / С. Б. Маркарьян, Э. В. Молоднякова. – Режим доступу: <http://nippon-history.ru/books/item/f00/s00/z0000002/index.shtml>.
11. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології [Електронний ресурс] / І. Нечуй-Левицький. – Режим доступу: http://royallib.com/book/levitskiy_ivan/svtoglyad_ukranskogo_narodu_eskz_ukransko_mfolog.html.
12. Рудницька А. Дерево життя в українському фольклорному тексті [Електронний ресурс] / А. Рудницька. – Режим доступу: <http://philology.knu.ua/files/library/folklore/36/37.pdf>.
13. Сидоренко Л. І. Сучасна екологія: наукові, етичні та філософські ракурси: навч. посібник [Електронний ресурс] / Л. І. Сидоренко. – Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Cidorenko/Cid-ekol.html>.
14. Трессидер Д. Словарь символов [Електронний ресурс] / Д. Трессидер. – Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/JekTresidder/index.php.
15. Умебаясі М. Спільні і відмінні риси в календарних святах українців та японців / М. Умебаясі // Етнічна історія народів Європи. – 2010. – Вип. 33. – С. 33–39. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eine_2010_33_9.pdf.
16. Хэрн Лафкадио. Мир по-японски [Електронний ресурс] / Лафкадио Хэрн. – Режим доступу: http://ec-dejavu.ru/f/Family_Japan.html.

ROLE OF THE ECOPHILIA FACTOR IN TRADITIONAL RELIGIOUS AND MYTHOLOGICAL BELIEFS OF JAPANESE AND UKRAINIANS: COMPARATIVE CHARACTERISTIC

Anastasiya Martynyuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
Universytetska str, 1, Lviv, 79000,
nastia_martynyuk@mail.ru*

The ecological factor has always played an important role in the “human-nature-society” interaction.

The author discovers birth and formation of the ecophilia outlook in the Japanese and the Ukrainian culture. The main idea of it is in careful attitude to the nature from the side of the human (society), realizing their tight connection on the traditional stage of the evolution. The following points are typical of the traditional culture: to prefer collective over individual, conservatism, priority of traditions and habits, high dependency of the human (society) from the natural and geographical conditions, primary role of religious and mythological beliefs as regulators of individual and social vital activity.

Tight contact of human (society) with the wildlife and inanimate nature was being based on the emotional perception, practical exploration of the living space and observation. These factors defined advantages of natural phenomena over limited abilities of the traditional human community (including Japanese and Ukrainians). All these generated in human consciousness the idea of mysterious, powerful, obscure energy (spirits, souls, deities) that controls all natural and anthropic events. Trust in animacy of the natural world had caused beliefs in unity of real and supernatural, started awakening fear and voice of the “inner conscience” in the human souls (Japanese and Ukrainians) in case of harming and punishment from the supernatural creatures.

The author had shown similarities of ecophilia outlook in the Japanese and the Ukrainian cultures based on traditional religious and mythological beliefs from ancient (animatism, animism, totemism) to polytheistic religions – shintoism and paganism. The author also determined functional and symbolic content in interaction “human-nature-society” system on household and sacred levels of being.

Japanese and Ukrainians are both agricultural nations and their ecophilia attitude is expressed in agricultural labors and observation on a nature. Trust in existing of the supernatural creatures in the nature influenced the production of the effective principles of agricultural labour, endorsed active exploration of the earthly and heavenly natural processes by empowering them with the human-like features. The author believes that the content of traditional religious and mythological beliefs, practical vital knowledge and the ecophilia outlook was reflected in the image of World Tree. By means of which Universe became structured and each living and inanimate object has taken specific place.

Ecophilia attitude of Japanese and Ukrainians can be tracked in their folk medicine and ceremonial actions. Traditional religious and mythological beliefs fixed prejudices in social life, produced primitive zoological, botanical, healing, psychotherapeutic knowledge. Japanese and Ukrainians empowered animals and trees with specific qualities and believed that during the ceremonial activity human and society meet with the supernatural powers of the nature and contact with them.

Modern century is marked with the anthropocentric ecological outlook, people are focused on the material wealth and comfort. Depreciation of moral and religious norms in human with human, human with nature interactions is still a characteristic trend and this provokes ecological crisis as well as disasters. The author states that appeal to the ecophilia experience of past generations can help to wake interest in traditional religious and mythological heritage of any culture (including Japanese and Ukrainian), learn some ideas worth spreading and implementing in both theoretical and practical plane. It will contribute in saving ecosystem of the Earth and prosperity biodiversity.

Keywords: ecophilia outlook, traditional culture, religious and mythological beliefs, beliefs, nature, folk.

Стаття надійшла до редколегії 10.10.2016

Прийнята до друку 17.10.2016